

LES MOTIVACIONS PER APRENDRE I USAR UNA LLENGUA

Isidor Marí Mayans

Membre de la Secció Filològica de l'IEC
Exdirector dels estudis d'Humanitats i Filologia i de la
Càtedra de Multilingüisme Linguamón
Universitat Oberta de Catalunya

Primera llengua, segona llengua

L'aprenentatge de la primera llengua es produeix espontàniament al llarg de l'educació inicial, en el procés d'interiorització de la cultura immediata que els sociòlegs anomenen *socialització primària*. En aquest cas, com que el multilingüisme és cada vegada més present en l'entorn immediat, convé que les famílies tinguin una informació adequada sobre el tractament de les llengües presents en la mateixa família i en l'entorn social, per evitar que la diversitat lingüística sigui percebuda com un problema. Una lectura especialment indicada sobre aquest tema és: Solé Mena, A. [Anna]. (2009). *Multilingües des del bressol*. Editorial UOC.

"...quan es tracta d'aprendre una segona llengua els aspectes de motivació poden ser decisius."

Però quan es tracta d'aprendre una segona llengua els aspectes de motivació poden ser decisius. Si aquest aprenentatge és voluntari –si respon a una decisió personal de l'aprenent–, es pot considerar que ja hi ha una predisposició inicial favorable, que convé mantenir activa. Quan es tracta d'un aprenentatge que forma part del currículum de l'ensenyament obligatori, els aspectes de motivació i, en general, tots els factors psicosocials que acompanyen l'aprenentatge (actituds, prejudicis...), adquireixen la màxima importància.

“Normalment decidim aprendre una llengua per fer coses interessants amb gent interessant.”

Els dos tipus de motivació

Ignasi Vila, un bon especialista en psicologia educativa, resumia gràficament en una frase el sentit de la motivació. Per què aprenem una llengua? –deia. No necessàriament perquè sigui la més estesa o la més important o la més perfecta. Normalment decidim aprendre una llengua **per fer coses interessants amb gent interessant.**

Es diferencien dos tipus de motivació:

- La instrumental: per fer coses interessants, que considerem útils o atractives.
- La integrativa: per relacionar-nos amb gent que considerem interessant, amb la qual d'alguna manera ens sentim identificats.

Segons els casos, pot predominar una d'aquestes dues formes de motivació, però sempre hi ha factors d'un i altre tipus que podem identificar i estimular per desplegar i activar la motivació dels aprenents.

Una guia especialment útil sobre aquestes qüestions amb un extens ventall de recursos és: Dörnyei, Z. [Zoltán]. (2008). *Estratègies de motivació a l'aula de llengües*. Editorial UOC.

Identificar i desfer prejudicis

Un aspecte que pot reclamar atenció és l'existència de prejudicis –actituds negatives respecte a la utilitat de la llengua o respecte als seus parlants. Com totes les actituds, els prejudicis es basen en una informació (que sol ser errònia o insuficient) que és la base d'una valoració (negativa en aquest cas) i que dona lloc a una intenció de comportament (en aquest cas, de rebuig). Identificar l'origen dels prejudicis permet contrarestar-los oferint informació consistent de fonts en què l'aprenent confia i que comparteixen altres persones del seu grup de pertinença.

La llengua és una activitat

Un altre aspecte important en el desplegament de la motivació és entendre que la llengua no és simplement un coneixement, sinó una activitat, una forma d'acció o, més exactament, una forma d'interacció. De la mateixa manera que aprendre a nedar no és efectiu si no es posen en pràctica a dins de l'aigua les tècniques i els moviments adequats, la llengua s'aprèn en la interacció.

L'objectiu de l'aprenentatge d'una llengua no és adquirir un saber, conèixer o memoritzar les unitats de què es compon, sinó desplegar la capacitat i la voluntat d'utilitzar-la. Una sèrie de treballs sobre l'aprenentatge de llengües giren entorn d'aquest objectiu: la voluntat de comunicar. En podeu trobar un recull en aquest llibre: Marí, I. [Isidor] i Strubell, M. [Miquel]. (eds.). (2011). *La voluntat de comunicar, objectiu de les aules de llengües*. Editorial UOC.

“Per això és de la màxima importància que les activitats d'aprenentatge dediquin un espai preferent a la interacció oral en situacions diverses de la vida corrent...”

Per això és de la màxima importància que les activitats d'aprenentatge dediquin un espai preferent a la interacció oral en situacions diverses de la vida corrent, sobretot en els primers estadis de l'aprenentatge.

Igual com ha passat al llarg de la història del llenguatge, és a partir de les converses com es van desenvolupant tots els gèneres de comunicació: els diàlegs argumentatius, els monòlegs narratius, descriptius o expositius... i les relacions entre els escrits, els orals i les formes de comunicació no verbal (gestos, imatges, audiovisuals...).

Els tallers de teatre o de ràdio poden ser especialment efectius en aquest procés.

Bibliografia

Mari, I. [Isidor]. (2020). *Arribar a parlar bé en català*. Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya.

<https://repositori.educacio.gencat.cat/handle/20.500.12694/2876>

Mari, I. [Isidor] i Strubell, M. [Miquel]. (eds.). (2011). *La voluntat de comunicar, objectiu de les aules de llengües*. Editorial UOC.

Dörnyei, Z. [Zoltán]. (2008). *Estratègies de motivació a l'aula de llengües*. Editorial UOC.